

VĒRTĒJAM KOPĀ!

Madonas novada kultūras centrs pēc reorganizācijas

Pagasti arī pēc reformas saglabā savu identitāti

Ir pagājis gandrīz gads kopš realizēta Madonas kultūras nama (tagadējā novada kultūras centra) un filiāles „Vidzeme” reorganizācija. Par to izskanējuši gan pozitīvi, gan negatīvi viedokļi, un katrs raugās uz šo lēmumu no cita skatupunkta. Madonas novada domes priekšsēdētāja vietnieks izglītības, kultūras un sociālajos jautājumos ZIGFRĪDS GORA akcentē reformas rezultātā sasniegtos pozitīvos aspektus un norāda, ka tā dod iespēju kvalitatīvi vērtēt kultūras norises novadā.

— Pastāstiet par Madonas novada kultūras centra reorganizāciju — kāds ir tās mērķis un vai to izdovies īstenot?

— No šī gada 1. janvāra likums prasīja, lai katrā pašvaldībā būtu šāds kultūras centrs ar attiecīgajiem uzdevumiem, vienlaikus arī kultūras metodiskais centrs katrā teritorijā. Ir dažādi modeļi, pēc kuriem šos kultūras centrus veido un organizē. Viens no tiem — kultūras centra pakļautībā tīri tiesiski ir visas kultūras iestāžu struktūrvienības. Šajā gadījumā Madonas novada kultūras centra pakļautībā būtu visi pagastu kultūras namu vadītāji, un viņi būtu Madonas novada kultūras centra darba pērnēji. Tā ir citos novados, piemēram, Valmierā. Pirms veidojām kultūras nama reformu, par šiem modeļiem tika runāts, un gan manu, gan kolēģu atbalstu ieguvām, kas pagastu kultūras nami tiesiskās attiecības veido ar savu pagastu un ir neatkarīgi, taču kultūras centrs Madonā veic metodisko un kvalitatīvo pārvaldību — par pašdarbības kolektīvu darbību, kvalitātēm, kultūras pasākumiem un tamlīdzīgi. Ar šo gadu tika ieviesti Madonas novada pašvaldības noteikumi „Par amatiermākslas kolektīvu darbību Madonas novada pašvaldībā, pašvaldības kultūras namu vadītāju un amatiermākslas kolektīvu vadītāju darba samaksas noteikšanu”, kas ietver sevī to, par ko katram maksā algu. Piemēram, kolektīvu vadītājiem algas tiek maksātas pēc kategorijām; kopā tās ir četras. Noteikumi arī nosaka, kādā veidā tiek reģistrēti jauni amatiermākslas kolektīvi, kāda ir darba algas samaksas kārtība, kā

Zigfrīds Gora uzsver, ka Madonas novada kultūras centra izveide pagastos strukturālās izmaiņas nav radījusi.

tiek vērtēti kultūras namu vadītāji. Šo darbu veic amatiermākslas kolektīvu kategorijas, amatiermākslas kolektīvu darbības, to vadītāju un kultūras namu vadītāju darba samaksas noteikšanas komisija. Darbs ir liels, tajā ietverto lietu loks arī ir plašs. Izveidotais modelis ir decentralizēts, kas nozīmē, ka pārvaldība pārvisa novada kultūras namiem ir metodiska. Kultūras nami pagastos nav struktūrvienības Madonas novada kultūras centram.

„Cešamies atbalstīt jebkādas jomas pašdarbību.”

— Kā Madonas novada kultūras centra izveide ietekmējis pagastu kultūras namu darbību?

— Strukturāli izmaiņu, protams, nav. Kultūras centra speciālisti vērtē kvalitātes, dod ieteikumus. Tas arī ir mērķis — pavērtēt, jo no malas vienmēr var vislabāk pateikt, kā kas izskatās. Metodiski tomēr ir savas jomas speciālisti gan ar

pieredzi, gan attiecīgu izglītību. Te nav runa par kritizēšanu vai kaut kā mainīšanu, bet gan kopīgu skatījumu, kādā virzienā iet. Ja runājam par pašdarbības kvalitātēm, tās ir teicamas. Novadā ir vairāk nekā simts pašdarbības kolektīvu — dziedātāji, dejojāji, pašdarbības pulciņi. Cešamies atbalstīt jebkādas jomas pašdarbību. Pagasti saglabā savu individualitāti, tas ir vēl viens mērķis. Ja kaut kas buksē, palīdzam vai nu ar padomu, vai jebkādiem citiem resursiem.

šo viesmākslinieku pakalpojumi. Skatītājiem ir vajadzīga pieņemama cena, bet, protams, dārgus pasākumus pašvaldība atļauties nevar. Līdzfinansējums tam ir neliels. Cenās ir ļoti cēlušās, mākslinieki arī grib nopelnīt. Pagastu kultūras namu vadītājiem jāprot izplānot, kā piesaistīt labus māksliniekus. Loģiski, ja viņu cena ir dārga un ir zināms, ka nebūs daudz skatītāju, nav arī rentabli maksāt. Taču tā daļa, ko mēs paši kā pašdarbnieki darām, ir ļoti plaša. Ir telpas, siltums, palīdzam ar transportu. Protams, iespēju robežās, bet jebkurā gadījumā atbalstu rast cešamies. Palīdzība tiek sniegta arī ar tērpiem.

— Līdz ar pārmaiņām agrākajā kultūras namā, vairāku pagastu pārvalžu kultūras iestāžu vadītāji izlēma atstāt savas darbvietas. Vai tas varētu būt saistīts ar reorganizāciju?

— Par to man informācijas nav. Es nesaistu kultūras namu vadītāju izvēli mainīt darba vietu ar Madonas novada kultūras centra reformu. Šo lēmumu cilvēki ir pieņēmuši personīgu iemeslu dēļ.

Par jaunām vēsmām vēl grūti spriest

Dzelzavas, Sarkanu un Aronas pagasta pārvalžu vadītājs Sandis Kalniņš uzskata, ka, izveidojot Madonas novada kultūras centru, ir izpildīts tas, kas uzrakstīts jaunajā pašvaldību likumā — katrai pašvaldībai šādam kultūras centram ir jābūt.

— Kā tas mūs praktiski ietekmē pagastos? Šobrīd nekādi, jo ir jāsaprot, ka agrākajam kultūras namam ir bijušas savas darbības iestādes. Šis ir pirmais gads, kad

šāds kultūras centrs Madonā darbojas. Ar kultūras centra vadītāju saziņa mums ir bijusi par dažiem jautājumiem, arī par pagasta kultūras namiem sniedzam atsevišķu informāciju, kas nepieciešama saistībā ar pagasta kultūras dzīvi. Pēdējais ir par amatiermākslas kolektīviem un to klasifikāciju, izmaiņām, ja tādas ir bijušas, bet viss pārējais pagastu kultūras namos notiek, kā jau bija līdz šim. Kultūras dzīve rit, kā ierasts, pasākumus arī plāno-

jam paši, tos saskaņojot ar vecāko speciālistu kultūras jomā, — pauz Sandis Kalniņš.

Viņš piebilst, ka kultūras centra attīstībai un līdzšinējo iestādņu papildināšanai vai pārmaiņai ir nepieciešams vairāk laika, jo jaunā struktūra pastāv pavisam neilgu laiku.

— Jāsaka, ka Madonas novadā — visi pagasti un apvienību pārvaldes — par kultūras dzīvi nevar sūdzēties. Kultūras norisēm joprojām tiek atvēlēti pietiekams finansējums, lai spētu organizēt dažādus pasākumus, kas ir ne tikai daudzveidīgi, bet arī kvalitatīvi.

Nav noslēpums, ka pašvaldībām ir gana spiediņi budžeta apstākļi — citās pašvaldībās ir ķērūšās klāt pie kultūras budžeta samazināšanas, piemēram, ballēm un koncertiem. Loģiski, ka uz šādiem pasākumiem jāaicina viesmākslinieki un jāmaksā tiem zināms honorārs. Tamdēļ citi no tā jau sākuši atteikties, taču Madonas novads apzinās, ka cilvēkiem kultūra ir ļoti svarīga, un es tam arī piekritu. Par jaunām vēsmām vai pienesumu kultūras finansējums, lai spētu organizēt dažādus pasākumus, kas ir ne tikai daudzveidīgi, bet arī kvalitatīvi.

— Jau vairākus gadus tiek apspriests Madonas estrādes rekonstrukcijas projekts...

— Varu pateikt, ka tā ideja par estrādi, kāda tā bija, noteikti nerealizēsies. 30 % no jaunās estrādes ir izdarīti, bijām ļoti tuvu tehniskā projekta uzsākšanai. Protams, tādā projektam ir vajadzīga ļoti liela summa, un tā ir mērāma miljonos. Ja sākumā runa bija par pāris miljoniem, tad nu jau es domāju, ka šāds projekts maksātu dubultā. Zinot valsts politiku attiecībā ar struktūrfondiem, šāds projekts nav reāls. Darba grupai jānāk kopā un jāmeklē cits risinājums, cits projekts, kas sākārtotu šo vidi pieejamu — celiņus, sēdvietas, skatuvi. Tas gan nebūs tik grandiozi, kā bija cerēts, bet tādos apmēros, kādos mūsu pašvaldība ar savu budžetu un kredītu iespējām var atļauties veikt. Mēs cerējam uz Eiropas struktūrfondiem, uz investīciju projektiem, kas tolaik arī bija reāli. Mēs tiešām bijām labi pastrādājuši, bet tad mainījās valsts politika, sākas kovids un vēl citi faktori, kas šo naudas plūsmu mainīja. Mums tāda limeni nav pieejama Eiropas fondu nauda. Šobrīd ir doma sākt virzīt projektu, kas ir atbilstoša mūsu finanšu iespējām, jautājums ir jāaktualizē, to varētu darīt pie nākamā gada budžeta sādas vietas uzturēšana, jo tas prasa lielu naudu, cik bieži tajā notiek pasākumi. Vai tik lielu estrādi spēsim piepildīt ar ienesīgiem pasākumiem? Tas nav tik vienkārši, un visi kritēriji ir jāvērtē.

— Kā jūs skatījumā ir izdevusies reorganizācija?

— Es vienmēr pieturos pie rīcības būtības, ka mūsu lēmumi nedrīkst sabojāt jau esošo situāciju. Lēmumam tā jāpapildina ar pozitīvo, labo. Arī pirms kultūras centra reformas lielākoties pašdarbības sadaļa bija ļoti laba un darbojās veiksmīgi. Principā šī reforma atstāj patstāvību, radošuma izpausmes katram uz vietas, tradīcijas un identitāti, ko bieži vien izjauc centralizācija.

— Es vienmēr pieturos pie rīcības būtības, ka mūsu lēmumi nedrīkst sabojāt jau esošo situāciju.

— Kā jūs skatījumā ir izdevusies reorganizācija?

— Es vienmēr pieturos pie rīcības būtības, ka mūsu lēmumi nedrīkst sabojāt jau esošo situāciju.

„Līdz ar kultūras centra izveidi ir rasts kvalitātes izvērtēšanas instruments, kas ļauj katrā vietā ziņoši un profesionāli analizēt kultūras norises.”

Cer uz veiksmīgu sadarbību

Madonas novada kultūras centra izveidi noteica Kultūras centru likums, kas nosaka, ka pašvaldībā vienam vai vairākiem tās teritorijā esošiem kultūras namiem jānosaka metodiskā centra statuss. Pašvaldība, izvērtējot Madonas novada teritorijā esošos kultūras namus, rosināja reorganizēt „Madonas pilsētas kultūras namu ar filiāli „Vidzeme””, mainot iestādes nosaukumu uz „Madonas novada kultūras centrs”. Ar Madonas novada pašvaldības domes 2023. gada 22. novembrī pieņemto lēmumu tika apstiprināts Madonas novada kultūras centra nolikums, nosakot tā spēkā stāšanās 2024. gada 1. janvārī.

Madonas novada kultūras centra vadītāja Ilze Šulce skaidro, ka nolikums nosaka, ka kultūras centrs ir Madonas novada pašvaldības domes izveidota pastiprinātas pārvaldes iestāde, kas īsteno Pašvaldības likumā noteiktās pašvaldības funkcijas kultūras jomā — sniedz iedzīvotājiem daudzveidīgu kultūras piedāvājumu un iespēju piedalīties kultūras dzīvē, sekmē pašvaldības teritorijā esošu kultūras mantojuma saglabāšanu un sniedz atbalstu kultūras norisēm.

— Pēc reorganizācijas Madonas novada kultūras centram tika noteiktas metodiskā centra funkcijas, un, saglabājot pagastu/apvienību teritorijās esošo kultūras namu decentralizācijas modeli, pagastu/apvienību teritorijā esošie kultūras nami ir kā attiecīgās pagasta/apvienības pārvaldes struktūrvienības. Kultūras centrs īsteno Madonas

Pēc reorganizācijas Madonas novada kultūras centram noteiktas metodiskā centra funkcijas, saglabājot pagastu un apvienību teritorijās esošo kultūras namu decentralizācijas modeli.

novada metodiskā centra funkciju — veido un organizē satura ziņā daudzveidīgus kultūras, mūžizglītības un tālākizglītības pasākumus. Madonas novada kultūras centrā ir plašs kultūras pasākumu — gan profesionālo, gan amatierkolektīvu koncertu, izrāžu, kino, izstāžu — piedāvājums, kuru ir iespēja apmeklēt kā ikvienam novada iedzīvotājam, tā viesim, kā arī ir iespēja pilnveidot sevi amatiermākslas kolektīvos dažādām paudzēm. Madonas novada kultūras centrā darbojas 34 amatierkolektīvu grupas,

kopumā vairāk nekā 500 pašdarbnieku. Tiek nodrošināts arī dziesmu un deju svētku nepārtrauktības process, tai skaitā amatiermākslas un tautas mākslas kolektīvu darbība. Sadarbībā ar novada amatiermākslas kolektīvu vadītājiem, dziesmu un deju svētku virsvadītājiem plāno organizē kolektīvu kopmēģinājumus, dalību reģiona un valsts mēroga kultūras pasākumos un norisēs. Madonas novada kultūras centrs organizē novada amatierkolektīvu skates (koru, deju kolektīvu, vokālo ansambļu,

teātru skates). Nākamajā gadā Madonas novadā paredzēti divi lieli valstiskas nozīmes pasākumi: senioru koru sadziedāšanās Līgo svētkos Madonas pilsētas estrādē un pūtēju orķestru lielkoncerts Madonas sporta hallē 1. novembrī, — informē Ilze Šulce. Metodiskā centra funkcijas ietilpst arī informācijas un pieejas apmaiņas nodrošināšana starp kultūras/tautas namiem, centrs konsultē Madonas novada pārvaldes esošos kultūras/tautas namus darba jautājumos, plāno un organizē amatiermākslas

nozaru metodisko darbību.

— Madonas novads ir liels un aptver pagastus un pilsētas ar savām kopienu tradīcijām, tāpēc cešamies sadarbīties un veidot pasākumu un aktivitāšu plānus.

Lai īstenotu ieceres, protams, nepieciešams finansējums, kas arī ietekmē mūsu iespējas. Madonas novada kultūras centrs ir pārņēmis atsevišķas funkcijas, kuras pildīja Madonas novada pašvaldība, piemēram, Madonas pilsētas svētku organizēšana, jo iepriekšējos gadus Madonas pilsētas kultūras nams organizēja tikai atsevišķas sadaļas, kā arī tika organizēta un gatavota kultūras sadaļa Pasaules kausa posmam rollerslēpošanā Madonā. Madonas novada kultūras centrs nodrošina kultūras nozares lielos pasākumus. Kopā ar Madonas novada koru virsvadītāju Āriju Šķepastu tika organizēts Madonas novada koru sadziedāšanās koncerts Cesvaines vidusskolā „Emilim Melngailim — 150”, Latvijas senioru koru sadziedāšanās koncerts „Ieligošana Gaiziņkalnā”, sadarbībā ar Madonas novada deju kolektīvu virsvadītāju Ruditi Jurciņu — Madonas novada tautisko deju koncerts Sauleskalna tautasnamā. Madonas novada kultūras centrs darbojas tikai pirmo gadu, tāpēc vēl iespējamas izmaiņas un korekcijas dažādās jomās. Nākotnē ceram uz kopīgu, veiksmīgu sadarbību ar visiem pagastu kultūras/tautas namiem, veidojot kopīgas programmas, ar kurām iepriecināt savus novada ļaudis un mūsu viesus! — cerīgi teic Ilze Šulce.

Izpildās reformā ietvertie mērķi

Madonas kultūras nama reorganizāciju ar dalītām jūtām uztveruši arī vairāki novada kultūras namu vadītāji, taču Lubānas kultūras nama vadītāja Velga Puzule šim pārmaiņām dod pozitīvu vērtējumu.

— Sacīšu godīgi — sākumā es uz šo reorganizāciju skatījos diezgan skeptiski, bet, ņemot vērā to, ka visi kolēģi jau iepriekš ir bijuši pazīstami un zināmi, sadarbība līdz šim nav nesusi problēmas. Madonas kolēģi dara visu, lai mums palīdzētu. Visos laikos ir bijis daudz papīru, dokumentācijas, kas traucē radošajai darbībai, taču to jau neietekmē ne Madonas novada kultūras centrs, ne kas cits — tas vienkārši ir darbs, kas jāpadara. Man ir ļoti labas attiecības ar kolēģiem Madonas novada kultūras centrā, varu teikt tikai to labāko. Protams, sākumā jebkurā gadījumā bija tāda kā pretestība pārmaiņām, jo esam pieraduši dzīvot savā novadā, no pagastiem. Virziens ir pareizs, lai gan no sākuma tiek īstenots piesardzīgi, lai saglabātu pagastos individualitāti.

Lubānas kultūras nama vadītāja Velga Puzule pārmaiņas novada kultūras jomā vērtē pozitīvi.

un tā tas arī tiek pildīts, — vērtē Lubānas kultūras nama vadītāja Velga Puzule.

Neraugoties uz to, ka līdz šim pagasta kultūras dzīve un visi tajā ietvertie pasākumi tika vērtēti tikai no pārvaldes vadītāja puses, bet tagad to dara arī Madonas novada kultūras centra metodiski, Velga Puzule saka — no vienas puses tas motivē centsties, piestrādāt pie kvalitātes. Taču no otras puses tā ir arī sacensība, un var gādīties, ka kādu kolektīvu kritika var aizvainot.

— Ja kolektīvs ir ieguvis, piemēram, 3. vietu, tad vajag to prast pasniegt ar cieņu, jo šāda balva ir godam nopelnīta, nevis uzdāvināta. Esmu pieredzējusi, ka no skatēm mājās pārrodas pilnībā sagrauti kolektīvi. Ir jāvērtē un jāsaprot, kādus pašdarbniekus sūtīt uz dziesmu un deju svētkiem, bet kādus nē, tomēr jādomā, kādā veidā tas tiek pasniegts un kas to vērtē. Ļoti būtiska ir komunikācija — lai tā nevienu neaizvaino. Pašdarbnieki nāk uz kultūras namu savā brīvā laikā vakaros pēc darba, viņi nav profesionāļi,

un tad, kad tiek nolikti viņu ieguldītājs, pamatīgais darbs, tas ir bēdīgi. Skatēm ir jābūt un kritika jāpasniedz korekti.

Kā jau teicu, ar Madonas kolēģiem man slihta pieredze nav bijusi. Šobrīd uz reformu kultūras jomā skatos pozitīvi, to vērtēju ar plus zīmi. Liela loma tik tiešām ir kolēģiem, ar kuriem jau ir strādāts kopā. Ir pavadīti arī dziesmu un deju svētki, tas arī norūda un ļauj mums visiem palikt ļoti draudzīgās pozīcijās. Ja gadās kāda negatīva iezīme, jāprot to izrunāt, aizmirst un nepieķerties.

Atvērumu sagatavoja ZANE BIKOVSKA
Atvērumā izmantoti AGRA VECKALNIŅA foto

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par pielikuma "Vērtējam kopā!" saturu atbild SIA "Latkraksts STARS".
#SIF_MAF2024